Finansutskottets betänkande 1985/86:20

om den slutliga regleringen av ombildningen av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag m. m. (prop. 1985/86:112 bil. 1)

FiU
1985/86:20

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1985/86:112 om den slutliga regleringen av ombildningen av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag m. m. med undantag av bilaga 2 om centralnämnden för fastighetsdata, som remitterats till bostadsutskottet. Vidare behandlas motionerna 1985/86:372 och 1985/86:373 som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag i alla delar och avstyrker motionerna. Företrädarna för folkpartiet har fogat en reservation till betänkandet vad gäller DAFA AB:s samverkan med Statskonsultföretagen.

Propositionen

I proposition 1985/86:112 bilaga 1 (civildepartementet) föreslår regeringen – efter föredragning av statsrådet Bo Holmberg – att riksdagen

1. medger att tillgångar och skulder förs över från myndigheten DAFA till bolaget DAFA i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. medger att huvuddelen av den ADB-utrustning som bokförs hos statskontoret för myndigheten DAFA:s räkning överförs till bolaget DAFA i enlighet med vad som förordats i propositionen,

3. bemyndigar regeringen att i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att genomföra ombildningen av myndigheten DAFA till aktiebolag,

4. till SPAR-nämnden för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 580 000 kr.

I propositionen behandlas i huvudsak frågor som rör dels en ekonomisk reglering av DAFA:s ombildning till aktiebolag och en överföring av driftstället i Gävle till centralnämnden för fastighetsdata (CFD), dels en ekonomisk reglering av SPAR-nämnden.

DAFA Data AB övertar DAFA:s tillgångar och skulder samt den ADB-utrustning som bokförs hos statskontoret för DAFA:s räkning utom vad gäller utrustningen i Gävle. Värdet av det som övertas beräknas uppgå till 57,7 milj. kr. per den 30 juni 1986. Totalt överförs 53 milj. kr. till bolaget i form av ett kapitaltillskott. Av detta utgör 40 milj. kr. bolagets eget kapital, medan 13 milj. kr. avser att täcka den merkostnad som uppkommer genom

1 *Riksdagen 1985/86. 5 saml. Nr 20*

att verksamheten i sin helhet blir mervärdeskattepliktig. DAFA erhåller detta kapitaltillskott för att kunna hålla oförändrade priser gentemot de statliga kunderna under budgetåret 1986/87. Resterande belopp, 4,7 milj. kr., upptas som en skuld till staten. All personal vid myndigheten har fått erbjudande om anställning i bolaget. När det gäller personalen i Gävle förutsätts i propositionen att samtliga erbjuds anställning vid CFD.

Riksdagen har beslutat godkänna riktlinjerna för inrättande av en myndighet med uppgift att svara för huvudmannaskapet för det statliga person- och adressregistret SPAR (prop. 1984/85:225, FiU 1985/86:4, rskr. 89). I propositionen förordas att SPAR-nämnden inrättas den 1 juli 1986. Kansliresurserna hämtas från statskontoret. Medelsbehovet för nämnden för budgetåret 1986/87 beräknas till 580 000 kr. Av dessa medel bör statskontoret erhålla viss ersättning för det merarbete nämnden förorsakar.

Motionerna

1985/86:372 av Åke Wictorsson och Sylvia Pettersson (s), vari hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av insatser för att utveckla och trygga tillgången på arbete för databeredningspersonalen vid DAFA i Hallstavik.

1985/86:373 av Björn Molin m. fl. (fp), vari hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att något särskilt behov av samverkan med Statskonsult AB ej föreligger,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om SPAR-nämndens tillfälliga status i avvaktan på förslag från data- och offentlighetskommittén.

Utskottet

DAFA:s ombildning till aktiebolag

Riksdagen beslöt i december 1985 att ombilda DAFA till ett aktiebolag. Vad gäller den ekonomiska regleringen vid ombildningen av DAFA till aktiebolag som föreslås i propositionen har utskottet inget att erinra.

I *motion 373* (yrkande 1) av Björn Molin m. fl. (fp) framhålls att utgångspunkterna för DAFA:s framtida verksamhet bör vara annorlunda än vad som anges i propositionen när det gäller behovet av samordning med Statskonsult AB. Enligt motionärernas uppfattning finns det ingen anledning varför ett statligt aktiebolag skall arbeta med någon sorts garanterad samverkan med andra statliga bolag. Tvärtom bör, menar motionärerna, varje bolag snarast eftersträva sådan effektivitet att det kan klara sig själv.

Det är enligt utskottets mening en fördel för DAFA och dess kunder att DAFA som serviceföretag får tillgång till vissa servicetjänster som DAFA inte själv förfogar över. Detta gör det möjligt för DAFA att erbjuda flera

tjänster och bättre service, vilket är en fördel för DAFA:s kunder. Det är viktigt att de olika bolagen och myndigheterna samverkar för att åstadkomma en rationell organisation och undvika dubbelarbete. Till skillnad från motionärerna anser utskottet att samverkan inom vissa områden mellan DAFA och Statskonsult kan främja effektiviteten. I direktiven (dir. 1985:44) till organisationskommittén för ombildning av DAFA till aktiebolag framhålls också att kommittén under våren 1986 skall utreda formerna för samverkan mellan ESKA AB (Statskonsultföretagen) och DAFA AB inom bl. a. följande områden: allmän konsultverksamhet, anskaffning och utveckling av programprodukter för person- och basdatorer samt försäljning och uthyrning av sådan utrustning.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motion 373 yrkande 1.

I *motion 372* av Åke Wictorsson och Sylvia Pettersson (s) uttrycks oro över sysselsättningssituationen vid DAFA:s filial i Hallstavik vid ombildningen av DAFA till aktiebolag. Motionärerna ser det som angeläget att det nya bolaget tillvaratar alla möjligheter för att bevara och helst utöka verksamheten i Hallstavik så att DAFA:s hittillsvarande roll som en balanserande faktor i arbetsmarknadssituationen i norra Roslagen bevaras.

Det nya bolaget bör, enligt motionärerna, se som en väsentlig uppgift att undersöka i vilken utsträckning nya arbetsuppgifter kan förläggas till filialen i Hallstavik. Organisationskommittén angav vissa lösningar på problemet övertalig personal, bl. a. så kallad årlig ersättning och naturlig avgång. Enligt motionärernas mening är det mycket viktigt att man tillämpar de metoder organisationskommittén föreslagit för den händelse att ytterligare arbetsuppgifter inte kan tillföras filialen i Hallstavik.

Utskottet vill med anledning av motion 372 anföra följande.

Databeredningsfilialen i Hallstavik överfördes till DAFA från SCB/DC i samband med DAFA:s bildande år 1970. Beslutet att etablera en filial i Hallstavik togs redan år 1964. Orsaken var ett ökat behov av resurser för hålkortsstansning samtidigt som Hallstavik vid denna tidpunkt hade stor tillgång till kvinnlig arbetskraft som saknade sysselsättningsmöjligheter.

Efterfrågan på DAFA:s databeredningstjänster har minskat successivt sedan 1970-talet. Detta gäller generellt för hela branschen. DAFA har alltsedan år 1975 haft svårigheter att få full kostnadstäckning för denna verksamhetsgren. Någon nyanställning av databeredningspersonal har därför inte skett sedan år 1976. DAFA har för närvarande en överkapacitet bland databeredningspersonalen.

Enligt organisationskommittén ser DAFA för närvarande vissa möjligheter till att ytterligare kunna öka sysselsättningen för databeredningspersonalen. Bl. a. pågår diskussioner om vissa kommersiella projekt som kan leda till en ökad arbetsbeläggning. Det bör följaktligen finnas möjligheter för DAFA-bolaget att ge ökade arbetsuppgifter åt databeredningspersonalen. Samtidigt är det emellertid en skyldighet för bolagets ledning och styrelse att se till att verksamheten bedrivs så effektivt som möjligt och att kapaciteten anpassas till efterfrågan. Personalminskningar torde därför enligt kommittén bli nödvändiga. Detta bör enligt kommitténs mening kunna ske utan att den nuvarande databeredningspersonalen behöver sägas upp. I stället bör, enligt

kommittén, i första hand prövas att redan under våren 1986 i myndighetsformen utverka s. k. årlig ersättning till vissa personer bland databeredningspersonalen. Om denna möjlighet kan utnyttjas skulle nuvarande överkapacitet kunna elimineras.

Mot bakgrund av att det pågår ett arbete inom organisationskommittén för att lösa sysselsättningsproblemen vid DAFA:s filial i Hallstavik finner utskottet ingen anledning för riksdagen att nu vidta några åtgärder vad gäller dessa frågor. Motion 372 avstyrks.

Inrättande av en SPAR-nämnd

Motiven för att inrätta en särskild SPAR-nämnd är att när DAFA ombildas till aktiebolag är det önskvärt att det finns en huvudman för SPAR-registret utanför bolaget. Genom att ansvaret för SPAR läggs på en statlig myndighet, SPAR-nämnden, kan medborgarnas insyn i verksamheten garanteras. SPAR-nämndens arbetsuppgifter blir att som registeransvarig ha överinseende över uppdaterings- och spridningsrutiner samt över innehållet i registret.

De riktlinjer för myndigheten som föredraganden hänvisar till i propositionen och som riksdagen godkände (FiU 1985/86:4 s. 5, rskr. 89) hösten 1985 innebär att en nämnd inrättas i avvaktan på att data- och offentlighetskommittén (DOK) presenterar sina förslag. Nämndens personalresurser bör enligt riktlinjerna begränsas till en à två personer.

Utskottet tillstyrker att ett förslagsanslag för SPAR-nämnden på 580 000 kr. förs upp i statsbudgeten för budgetåret 1986/87.

I *motion 373* (yrkande 2) av Björn Molin m. fl. (fp) framhålls att det är väsentligt att markera att den lösning som föreslås i propositionen för SPAR är tillfällig och att SPAR-nämndens personalresurser begränsas till en à två personer och att kansliresurser hämtas från statskontoret.

Riksdagen har tidigare på förslag av finansutskottet beslutat att SPAR-nämnden skall ha en tillfällig status och att dess personalresurser skall vara begränsade. Utskottet vidhåller denna uppfattning, vilket riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen medger att tillgångar och skulder förs över från myndigheten DAFA till bolaget DAFA i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:112 bilaga 1 moment 1,

2. att riksdagen medger att huvuddelen av den ADB-utrustning som bokförts hos statskontoret för myndigheten DAFA:s räkning överförs till bolaget DAFA i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:112 bilaga 1 moment 2,

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att genomföra ombildningen av myndigheten DAFA till aktiebolag.

4. att riksdagen avslår motion 1985/86:373 yrkande 1 om behovet av samverkan med Statskonsult AB,

5. att riksdagen avslår motion 1985/86:372 om tillgången på arbete för databeredningspersonalen vid DAFA i Hallstavik,

6. att riksdagen till *SPAR-nämnden* för budgetåret 1986/87 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 580 000 kr.,

7. att riksdagen med anledning av motion 1985/86:373 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om SPAR-nämndens tillfälliga status.

Stockholm den 15 april 1986

På finansutskottets vägnar

Arne Gadd

Närvarande: Arne Gadd (s), Björn Molin (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Nils G. Åsling (c), Bo Södersten (s), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Hans-Eric Andersson (s), Arne Kjörnsberg (s), Hugo Hegeland (m) och Rolf Kenneryd (c).

Reservation

DAFA:s ombildning till aktiebolag

Björn Molin och Lars De Geer (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Det är" och på s. 3 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att utgångspunkterna för DAFA:s framtida verksamhet bör vara annorlunda än vad som föreslås i propositionen. Det gäller framför allt vad som sägs om behovet av samordning med Statskonsult AB. Enligt utskottets uppfattning finns det ingen anledning varför ett statligt aktiebolag skall arbeta i garanterad samverkan med andra statliga bolag. Tvärtom bör varje bolag snarast eftersträva sådan effektivitet att det kan klara sig självt. Den garanterade samverkan med framför allt Statskonsult AB som nämns i propositionen har i själva verket varit en avgörande orsak till att ombildningen av DAFA från myndighet till aktiebolag blivit så komplicerad och tidskrävande.

Vad utskottet anfört med anledning av motion 373 yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med anledning av motion 1985/86:373 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om behovet av samordning med Statskonsult AB,